

Syýasat ýalan-ýaşrygyň we töhmetiň üstünde ýöredilmeýär

Category: Kitapcy, Publisistika, Sözler

написано kitapcy | 26 января, 2025

Syýasat ýalan-ýaşrygyň we töhmetiň üstünde ýöredilmeýär
SYÝASAT ÝALAN-ÝAŞRYGYŇ WE TÖHMETIŇ ÜSTÜNDE ÝÖREDILMEÝÄR

Iki ýyl öñ ýazan «Diniňiz bolany bilen ahлага zerurlygyňyz ýokmy?» makalamda «Yslam medeniýetinde nämäniň din, nämäniň ahlak, nämäniň urp-adat, nämäniň hukuk, nämäniň syýasatdygyny bilmesem, dine perdelenýän syýasy aňyýetiň berýän kartinalaryny din hasaplan bolsam, ynanyň, menem deizmi saýlap alardym» diýip ýazypdym. Saýlawyň başyndan ahyryna çenli dini ulanan syýasy aňyýetiň özünü alyp barşy we ulanýan dili muny maňa ýene bir gezek gaýtalatdy.

Musulmandygyma utandym. Musulmanlyk beýle dile, beýle gödeklige, hapa-paýyşlyga, tekfire, saýrylaşdyrmaga, ýalan-ýaşryga, töhmete, myjabata mynasypmydy?

Musulmanlyk syýasatyň ýa-da bähbitleriň hatyrasyna diniň hutma-hut özi bolan düşünjeleri ýer bilen ýegsan edenler bilen birilikde ýatlanmaga mynasypmydy?

Musulmanlygyň ýoly «Muhammedul-Emin» sypatyny ýatdan çykaranlar bilen bir bolup bilmez.

Musulmanlyk «Mömin elindenem, dilindenem hiç kime zyýan bermeýän adamdyr» prinsipini durmuş ýoluna çyrag edinmeýänlerden dat edýär: «Nämüçin etmejek zadyňyzy aýdýarsyňyz? Etmejek zadyňy aýtmaň, Allanyň gatynda örän erbet işdir» («Saf» süresi, 2-3).

Musulmanlyk men musulman diýip, musulman ýaly ýaşamaýanlardan elliibizar: «Eý iman edenler, iman ediň» («Nisa» süresi, 136).

• «ÝALAN BILEN IMAN BIR ÝERE SYGYŞMAZ»

Ýalan we töhmet iki erbet şumlukdyr: şahsy we jemgyýetçilik durmuşynyň gidişinde akymy tersine öwrüp taşlajak derejede ýaramaz täsirleri bolýar.

Ogurlykdan has howply saýylýan ýalan we töhmet adamlaryň arasynda ýaýrandan skň düzetmegi kyn ýagdaýlary emele getiryär. «Palçyk zyň, yzy galsyn» sözi muny aýdyň suratlandyrýar. Şol sebäpli, Hezreti Pygamberimizem: «Ýalan bilen iman bir ýere sygyşmaz» diýipdir. Çünkü, iman – ynamdyr, iman ynamy sekillendirýär. Ynamyň ýok ýerinde diniňem, imanyňam gürrüñini edip bolmaýar. «EMN» sözünden gelip çykan iman adamyň içki dünýäsinde emele getirmek isleýän oňşugy ýaly jemgyýetçilik oňşugyny-da göz öňüne tutýar: «Eý ynananlar, hemmäňiz birden oňsuga (agzybirlige) giriň, şeýtana (her dürli zulma, haksyzlyga, ahlaksyzlyga) eýermäň («Bakara» süresi, 208).

Hezreti Pygamberimiziň (s.a.w) «Adamlary aldaýan bizden däldir» sözi «biz» bolma garaýsynda dogruçyllagyň we hakykatyň ýerini görkezýär.

Hakykaty, haky, dogryny hemme zatdan ileri görmek we hakykatyň garşysyna gidýän adamlardyr zatlardan arany açmak diniň esasy şertidir. Din özüne perdelenip iň esasy hakyatlara garşı durýanlara-da yşarat edýär. Eýranly sosiolog Ali Şeriatiniň beren şu kesgitlemesi diýseň derwaýysdyr: «Diýdimzorluk, hilegärlik dindarlyk we takwalyk donuna bürense taryhyň iň uly katastrofalarynyň we taryhy sarsgyna beren iň uly güýçleriniň biri emele geler».

• «KIŞI DILINIŇ ASTYNDÀ ÝAŞÝRYNDYR»

Diniň we syýasatyň asla bir bolup bilmejekdiginı, eger haýsam bolsa bir ilteşik guruljak bolsa, diňe ahlak gymmatlyklaryň üstünden bolmalydygyny öwran-öwran ýazdym. Ýagny, syýasat bilen meşgullanýan adam ýalan sözlemeli däl, töhmet atmaly däl, ýerine ýetirip bilmejek wadalaryny bermeli däl, hiç kimsä gyýa göz bilen garamaly däl, hiç kimsäň mertebesine dil uzatmaly däl, hiç kimsäni ala tutmaly däl, hiç kimsä ýigrenç

we duşmançylyk pürkülip duran we ş.m. we ş.m.
Gysgaça alanda, Ýunusyň aýdyşy ýaly boljak bolar:

«Sen saña näme sansaň,
Kesekä-de ony san.
Dört kitabyň manysy,
Budur eger bar bolsa.»

Biziň Ýunusymyz men-menlik etme, hondanbärsireme, çişiip gürleme diýýär, sen nähili bolsaň, garşyňdaky hem şolar ýaly, ol nähili bolsa senem şolar ýalysyň diýýär. Özüni sylaýan bolsaň, garşyňdakynam syla. Özüne näme isleýän bolsaň, garşyňdaka-da şony isle. Özüne nämäniň edilmegini rowa görmezäň bolsaň, başgalara-da rowa görme. Elinden we dilinden emin bolmak, ine, şular ýaly bolmak diýmekdir.

Elgaraz, adamlar hakda gürlände ýalan myjabatlary atmak, kemsitmek, mertebesine dil ýetirmek ýalnyşdyr, günädir, haramdyr.

Her pursatda ekranlarda ýüzünü görüp duran ýolbaşçylarymuz, syýasatçylar, jemgyýetiň öňüne düşmäge ymtylýan kişiler, haýys edýarin, özüñizi alyp barsyňza üns beriň, kemsitmelerden gaça duruň, ýalan-ýaşryklardan we töhmetlerden düzülen jümleleri diliňize almaň, gynandyrmaň, ynijytmaň, ýerine ýetirip bilmejek sözleriňizi bermäň. Serediň, ýüzlerçe ýyl öñ Hezreti Aly ne gözel seslenipdir: «Kişi diliniň astynda ýaşyryndyr».

Aýşe SUJU.

«SÖZCÜ» gazeti, 28.05.2023 ý. Publisistika